

מהרד"ק בפיר

עיונים בפרשת השבוע גליה דהתפלה בראשית

יהי אור. זה שנתיים היינו בסוג של חושך. בעזהשי"ת, אמירי עני וברזל שישבו בחושך וצלמוות, ללא ספק זעקו להשי"ת בצר להם וממצוקותיהם הושיעם. לכן, כאשר אנחנו רואים את האור הגדול, עלינו להודות להשי"ת על חסדו ונפלאותיו לבני אדם. המושג של אור כולל כאשר יש בהירות. היום ברור מעבר לכל ספק שיד השי"ת מסובב כל עלמין וממלא כל עלמין. הפרשה מתחילה לנו את שבתות השנה החדשה לאחר ימי החגים. ללמדנו שהאדם אינו יכול לסמוך על עצמו בכהוא זה. אדם הראשון, יציר כפיו של הקב"ה חטא ביום הבראו. לא די שחטא אלא על פי המדרש, כאשר אמר אכלתי, התכוון לומר אכלתי ואוכל עוד. קל וחומר אנחנו, בדור שחז"ל ציינו לנו איך החסרונות שלנו מחוצפה ייסגי ועד למקומות של קדושה עליונה חופכים למרכזי חטא, עלינו לעשות עוד ועוד משמרות למשמרת לכל הסייגים והגדרים. להתרחק מכל מיני ביעור. הדרך להתרחק מן הכיעור, הוא להתחבר ללימוד התורה ועבודת השי"ת. לשוב לתפקיד של האדם, לעבדה ולשמרה, וכדברי יהונתן בן עוזיאל, למהוי פלח באורייתא ולמנטר פקודתא. זה התכלית. כאשר אדם מתמסר ללימוד התורה על מנת ללמוד וללמד לשמור ולעשות, הוא פשוט עוזר להחזיר את הבריאה לתכליתה. למדנו בפרשה שהקב"ה ברא עולם מושלם, עלינו לשמור לא לקלקל אותה. למדנו את הצד האיום ונורא של קנאה שהביאה לרצח של הבל. למדנו מאידך גיסא למדנו איך עובדים את השי"ת, הבל הביא מבכורות צאנו, מן המיטב. את המיטב נותנים לעבודת השי"ת. משם להתדרדרות של אנוש, שהביא דעה עקומה, שהקב"ה כל כך נעלה, צריכים איזה שהוא אמצעי לעבוד אותו, שמשם נוצרה כל העניין של עבודה זרה. ממש כמו המזבח שבני גר, בני ראובן וחצי שבט מנשה שבנו מזבח "כדי להזכירם" לעבוד את השי"ת ולעלות לרדל. מזבח זה, לא נצטוו לעשות וברבות הימים זה הפך לעבודה זרה. אותו דבר קרה לאפוד הזהב שעשה גדעון כדי להזכיר את הנס הגדול של מלמחמתו במדין. משם העולם התדרדר לפיתוח כלים של רציחה וכלי זמר כדי לזמר בפני הפסלים. משם הדרך להשחית את כל הנחמה טובה, קצרה מאוד. עד שבא נוח, הראשון שהבין (לא שכחנו את חנוך, אך נראה מתוך דברי חז"ל, שלחנוך לא היה בדיוק את חוט השידרה הנצרך לקום כנגד הרשעים, ולא עוד ייתכן והוא עצמו הוא היה נכשל, לכן הקב"ה הסירו מן העולם בטרם עת). שהקב"ה מאס במה שקורה בעולם. על פי חז"ל, נח היה זה שהמציא, בחסדי השי"ת, את כלי החקלאות הראשונים. הוא גם הקדיש מאה שנים מחייו לבנות תיבה ולהזהיר את יושבי תבל שהם עומדים לפני השמדה. הם כבר היו בדיוטא כל כך תחתונה, כל מה שהם עשו זה ללעוג לו. אבל, נח מצא חן בעיני השי"ת. כאשר אנחנו נשקיע מאוד בלדאוג שלא ידח ממנו נידה, נבין שה' חפץ להגדיל תורה ולהאדירה, להאדירה לא רק בין באי בתי המדרש הקבועים אלא גם למבקרים בה רק מעת לעת. אם נשקיע את כל הכוחות

להגדיל תורה ולהאדירה בפרט באלו הנמצאים בשוליים, נרחיב את מעגל לומדי התורה ועובדי השי"ת, בוודאי נזכה למה שהנביא ישעי'ה אמר, הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ, זה יקרה כאשר בולנו נדע בברור ש"כל הנקרא בשמי ולכבודי בראשתי יצרתיו ואף עשיתיו".

וישבת ביום השביעי וגו', מקרא זה מה בא ללמדנו כי הם הדברים עצמן הנאמרים בסמוך ויכל אלהים, ונראה לומר על דרך מה שאמרו ז"ל כי בריות נבראו ערב שבת עם חשיכה ולא הספיקו לגמור בריאת גופם עד שקדש היום והן הם המזיקים ע"כ, ויש לנו להשכיל זאת איך יולדק ליאמר בערך הכורא יתעלה שמו שלא הספיק לגמור וכו' הלא דבר ידוע לכל כי כהרף עין יכול לברוא עולמות כולם, ולא ולמד מה שכתבנו בתחילת הפרשה ותרעה קלת גבורותיו יתעלה שמו: אכן הכוונה היא כי ראה ה' להודיע עולם מעלת יום המנובד, כי הלא תדע שישתנה הדבר בין מלאכה שהתחיל בה ואין בה הפסד למלאכה שכבר התחיל בה ותפסד אם לא יגמור אותה, וכאן הודיענו הכתוב כי מלבד שלא התחיל במלאכה אחרת אלא אפילו במלאכה שהתחיל בה כשקדש היום גם כן שבת מלגמור אותה, הגם שנפסדה המלאכה שהתחיל בה הפסד שאין אחריו תיקון אף על פי כן לא ראה לעשות עוד, והוא שרמז באומרו וישבות אחר שאמר ויכל כי מלבד שכלה ולא הוסיף עוד עשות בריה אחרת אלא אפילו מה שהיה צידו להשלימו שבת פירוש בטל גמר הדבר שהיה צידו, ולזה אמר מכל מלאכתו, לומר אפילו מלאכה שכבר התחיל בה, והוא אומרו אשר עשה והתחיל בה כיון שבא יום השביעי שבת מלהשלימה, וה' עשה כן להראות דבר זה לא לכל מניעת היכולת ח"ו כי פשיטא שכהרף עין בורא כהנה וכהנה ריבי רבבות, גם אומר אני כי לטעם זה סדר ה' המלאכות שעשה בסדר הימים דבר יום ביומו כדי שיוכר מעלת השבת, כי זולת זה יכול היה ה' לעשות כל המעשה ביום אחד ובזמן מועט: האור החיים הקדוש מלמדינו, כל העולם כולו קיים אך ורק בזכות השבת. שבת קודש היא הנפש והנשמה של העולם. כדי לשמור שהעולם יתקיים, יש לשמור את השבת כהלכתה, לכתחילה. לא מספיק לא לחלל שבת, אלא, יש לקדשו מבוא ועד צאתו. לקדש את השבת בתפילה, מכל הלב. בלימוד תורה ובאמירת דברי תורה תוך כדי סעודות השבת. במאכלים טובים וכמובן בזמירות שבת (מובא בשם החתם סופר זצוק"ל, שסגולה בדוקה לילדים יראי שמים, זה לשיר זמירות שבת קודש). וכל זה, כי רק השבת מעמיד ומקיים את העולם. ההשלמה של העולם הוא על ידי שיהודים מקדשים את השבת. בכל זמן ועידן. שומה עלינו להפיץ את אור השבת כדי לזכות לראות את אור שבעת הימים.

אלה תולדות השמים והארץ. ידוע כי השמים והארץ הם כלל כל הנבראים בעלי הגוף: וע"ד הפשט כתב בהן לשון תולדה לעדות שהם מחודשים נבראים כמו הילוד הזה שנוולד עכשיו והמלה הזאת מקטעת רגליהם של מאמיני הקדמות: וע"ד המדרש אלה תולדות השמים והארץ כל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים, מכאן שהיה הקב"ה בורא העולמות ומחריבן עד שברא את אלו ואמר דין הניין לי ודין לא הניין לי, באור הבריאה והחורבן במחשבה לא שיאלו לידי מעשה, וכבר הזכרתי מזה קלת בפסוק יהי אור: ועוד במדרש למה תולדות השמים והארץ ותולדות האמור לגבי פרץ מלאים וכל תולדות שבמקרא חסרים, מפני שכשהקב"ה ברא את עולמו לא היה מלאך המות וכיון שחטא אדם השליט הקב"ה המות בעולם והם כל תולדות שבמקרא, וכיון שבא פרץ נעשו תולדות שלו מלא שהמשיח עומד ממנו והקב"ה מכלע המות שנאמר כלע המות לנכח: רבינו בחיי בא ללמדינו, שכל מה שיש בעולם זה תולדות השמיים והארץ. מהכוחות שהקב"ה נתן בשמיים ובארץ, מאותם כוחות ממש הוא נתן לשאר ברואיו. וכל הזמן מתחדשים. וכשם שהם מתחדשים ככה בדיוק עלינו להתחדש בעבודת השי"ת. וזאת עלינו לדעת שהיא היא המשימה. לחיות חיים שיגרום להחזיר את העולם לקדמותו טרם חטא אדם הראשון.